

den alltjämt överlevande

Fritänkaren

Nr. 120 September 2003

Elfte årgångens nummer 9.

Innehåll :

Pianisten (<i>av Roman Polanski</i>)	2
Andra filmer	4
Vad jag minns! - del 5 av <i>Aurelio Lanciais minnesanteckningar</i>	6
Ahasverus minnen, del 32 : <i>Kung Arthur och Jeanne d'Arc</i>	8
Shakespearedebatten, del 54 : <i>Utförligare om doktor Mendenhall</i>	11
Vändpunkten i Jean Philippe Rameaus karriär (<i>musik</i>)	11
Den fantastiske Bo Linde (<i>musik</i>)	12
Kalender, september 2003	13
Bröllopsresan, del 10 : <i>Krogen med två utgångar</i>	13
Den absurda krigsresan, del 5 : <i>April, april</i>	14
Lyckliga möten i Ladakh, del 12 : <i>Ingen monsun i Israel</i>	16
HAARP - vad håller de på med egentligen? (<i>vetenskap</i>) (ur "Nexus" av) <i>Richard Allen Miller och Iona Miller</i>	18

Fritänkaren är en unik kulturtidskrift som på ett personligt sätt förmedlar filmupplevelser och kunskap i musik och litteratur jämte reseskildringar från främst medelhavsländerna och Himalaya med oförglömliga möten med andra folk, mentaliteter och unika personligheter, samtidigt som den genom utforskningar i politik och religion försöker pejla de stora djupens underströmmar i världen och hålla koll på dem som ett slags spirituell världsbarometer. Den beräknas utkomma med cirka 10 nummer årligen på svenska samt något på engelska, (som återger den svenska upplagens viktigaste artiklar i översättning.)

Den är inte avhängig någon religiös eller politisk förening eller organisation.

Den har inga andra inkomster än sina prenumeranter.

Redaktören står för alla artiklar som ej är signerade.

Redaktion : C. Lanciai, Ankargatan 2 A, 414 61 Göteborg, tel. 031-247887.

Postgiro : 621 39 94 - 4 ("Fritänkaren", C. Lanciai)

Årsprenumeration: 250 kr (även i Danmark och Norge; i Euroland: 30 Euro)

Tvåårsprenumeration : 350 kr (40 Euro)

Redaktionsslut för detta nummer : 10.9.2003

Copyright © C. Lanciai med medarbetare - *Letnany 134*

Det nästsenaste numret av *Fritänkaren* finns numera alltid tillgängligt på nätet i HTML-format jämte andra skrifter på följande adress: <<http://hem.fyristorg.com/aurelio/>>

e-post-adress: lanciai@hem.utfors.se

ISSN 1652-0122

Pianisten

Polanskis film "*Pianisten*", som vi väntat på i två år och som först nu äntligen kommit till Sverige, är på sätt vis den film om Warszawaghattot som vi väntat på i 60 år. Filmens mest aktningvärda kvalitet är Polanskis återhållsamhet: inga överdrifter, inga dramatiseringar, inget onödigt övervåld, vilket ger hela filmen denna ytterst trovärdiga prägel av dokumentär autenticitet. Hela historien är fullkomligt sann: det är pianisten Wladyslaw Szpilman's egen historia som berättas, som den berättats av honom själv i hans egen självbiografi, där höjdpunkten utgörs av mötet mellan honom som en knappt överlevd judisk flykting i ett hus där det råkar finnas en flygel och en tysk officer, som råkade ha känsla för musik. Officeren tar det långhåriga och orakade människovrakat på bar gärning när denne krampaktigt försöker öppna en konservburk med gurka med en eldgaffel, och i stället för att genast skjuta ner honom, som tyska officerer vanligen gjorde med civila polacker och judar, så ger tysken honom en chans att förklara sig. När han får veta att han varit pianist ber han honom spela något för honom, och Szpilman får för första gången på två år spela Chopin. Därefter hjälper tysken honom att överleva så länge tyskarna är kvar i Warszawa. Den tyske officeren hamnade sedan i rysk fångenskap och dog i ett sovjetiskt fångläger 1952 utan att Szpilman kunde rädda honom.

Men filmens mest minnesvärda scener är dess återskapande av Warszawaghattot. Detta har man aldrig lyckats göra fullt ut på film tidigare. Närmast kom väl Andrzej Wajdas film för tio år sedan, men den gick aldrig in i Warszawaghattot, vilket denna gör intimt och överväldigande realistiskt, då vi får se det med Szpilman's egna ögon, som levde där, tills han kom ut strax före upproret i april 1943. Därför skildras sedan upproret utifrån, och vi besparas alla de ohyggliga detaljerna därav. Vi har redan sett ghattot tillräckligt inifrån under de tidigare åren. Den starkaste av alla scenerna måste väl scenen från *der Umschlagplatz* betecknas som, när Warszawaghattot töms i augusti 1942 och hundratusentals offer samlas i väntan på tåget som skall föra dem till Treblinka utan att de anar vad som väntar dem, medan alla mänsklighetens värsta personliga tragedier utspelas bland alla de utblottade väntande offren.

Och vad har då revisionisterna, som förnekar att Förintelsen ägde rum, att komma med inför en sådan film? Förnekar de Förintelsen måste de också förneka dess överlevare och deras vittnesbörd, men det går inte, ty man kan aldrig bortse ifrån att det lyckligtvis alltid finns de som överlever och kan berätta om vad de faktiskt upplevt.

Då filmen egentligen handlar om musiken och dess makt är dess hantering av det musikaliska viktigt att observera. Förekomsten av musik är minimal. Den är så sparsam, att när den sedan väl förekommer effekten blir desto mera överväldigande. Egentligen spelar inte Szpilman alls under hela kriget, och ganska snart efter inflyttningen till Warszawaghattot blir familjen tvungen att sälja Bechsteinflygeln för 2000 zloty. Därefter spelar Szpilman bara sporadiskt på ghattots judiska kafé och då bara de enklaste örhängen. Efter likvideringen av kaféet är filmen musikaliskt moltyst och håller nästan andan även dialogmässigt ända fram till scenen i den övergivna villan där det finns en flygel och där Szpilman gömmer sig på vinden när han hör tysken komma. Då bryts tystnaden i mörkret av att officeren spelar Månskenssonaten. Han har kommit dit till huset bara för att där finns en flygel och för att få spela där i fred, utan att ana att Polens främsta pianist gömmer sig på vinden.

Den andra oförglömliga musikscenen, som bryter den långa tystnaden under kriget, är när Szpilman göms i en lägenhet där det finns ett piano. Han får inte ge ett ljud ifrån sig, då ingen får veta att han finns där, men han kan inte låta bli att sätta sig vid pianot, öppna det, ta in klaviaturen och börja spela på dess tangenter men i luften ovanför utan att snudda dem, medan han inom sig hör den musik han låtsas spela....

Men filmens viktigaste ingrediens är dock dess budskap. Som sannskildring av Warszawaghattots historia, århundradets troligen mest fruktansvärda mänskliga tragedi, av ett autentiskt ögonvittne som själv var med, är filmen en skakande vittnesbörd om

vikten av att slå vakt om människovärdet. När människovärdet går förlorat går allting förlorat. En av filmens starkaste scener är när Szpilman tillsammans med några andra judiska slavarbetare från ghetton får komma ut i det polska Warszawa och där får se hur vanliga människor har det, välklädda i färggranna kläder, eleganta och välmående, leende och goda, där de köper prunkande färgglada blommor på en kommersblomstrandemarknad, där allt är friskhet, skönhet och renhet, som en drastisk kontrast mot förhållandena i ghetton. Och ändå är alla dessa luxuösa praktmänniskor bara vanliga människor. Med en framstår hela avgrundsperspektivet i den åtskillnad som tyskar gjort mellan vanliga människor och judar i hela dess groteska absurditet och infernaliska grymhet. Systematiskt har tyskarna berövat judarna deras rätt och möjlighet att betrakta sig som vanliga människor. Så får man bara inte göra. Inte konstigt att tyskarna förlorade kriget, när de gick tvärt emot människans innersta natur och överlevnadsmekanismer, som mest handlar om samarbete. Tvärtom är det mänskligt att då ta hand om sådana som är utsatta och fattiga och har det svårt, liksom man först låter kvinnor och barn överge ett sjunkande fartyg för att försäkra framtidens överlevnad innan man själv går i livbåten. Egoismen är alltså egentligen helt onaturlig och av naturen självdestruktiv, medan dessa 600,000 judar inklämda i en inmurad stadsdel utan tillgång till moderna bekvämligheter, rimlig hygien, tillräcklig mat och sjukvård faktiskt överlevde och klarade sig förundransvärt bra genom samverkan och hjälpsamhet mot varandra tills de deporterades. Detta fenomen åskådliggörs med självklar tydlighet i filmen och är vad vi aldrig får glömma i historien, då det är en så makalös uppvisning i uppbygglighet. Just detta gör filmen, trots dess åskådliggörande av 1900-talets grymmaste tragedi, så underbart uppbygglig och oförglömlig och tänkvärd för alltid.

Detta viktiga budskap ges en särskild klang genom filmens och den underliggande bokens öde. Boken "En stads död" av Wladyslaw Szpilman skrevs redan 1946 men var redan då censurerad. Det var förbjudet att då i Polen skriva väl om någon tysk, varför i boken officeren Wilm Hosenfeld som räddar Szpilmans liv är en österrikare. Boken fick begränsad upplaga och förträngdes, och förgäves vädjade författaren om en större upplaga och nytugåvor. När boken filmades första gången 1951 fick filmen inte ha en judisk huvudperson, varför huvudpersonen där i stället är en polsk partisan. Först efter Berlinmurens fall 1989 började boken uppmärksammas men då i Tyskland, där den mot slutet av 90-talet blev en kultbok genom att den var en av de få autentiska skildringarna från andra världskriget där det faktiskt förekom en god tysk. När den då såldes bra i Tyskland började först då polska förläggare uppmärksamma den. Författaren dog 2000 åttioåttio år gammal, och först därefter tog Polanskis planer på att filmatisera den ordentligt fart. Men den skulle bli Polens dyraste film någonsin för 500 miljoner dollar, och det blev en polsk-rysk-judisk finansman, Lev Ryvin, som bekostade den. Först efter 50 år kan man alltså säga, att boken äntligen började nå fram till någon publik efter fem decenniers förträngning. Detta är ett mycket märkligt fenomen i beaktande av ett livsbejakande budskap och dramatiskt innehåll kanske utan motstycke under hela 1900-talet. Och i Sverige har vi av någon outrannsaklig anledning fått vänta på filmen i två år.

Med den äran har Polanski vidmakthållit sin trend att göra film mest som intima kammerspel under de senaste 15 åren, och detta är särskilt aktningvärt när filmämnet är så titaniskt i sin tragik som detta. Detta höjer filmens värde som mänskligt dokument och säkert långt över alla andra filmer på repertoaren, vilket man är synnerligen tacksam mot Polanski för.

Andra filmer

En annan film av väsentligt innehåll var George Cukors klassiska "*The Keeper of the Flame*" från 1942 om den amerikanska fascismen. En krigshjälte från första världskriget, som gjort sig bemärkt som nationalmonument över hela Amerika genom sitt skapande av en omfattande medborgarrättsrörelse, som vunnit gehör inom alla samhällslager, omkommer i en bilolycka, varefter änkan (*Katherine Hepburn*) isolerar sig helt. En av nationalhjältens beundrare, en journalist (*Spencer Tracy*) vill gärna veta mer om olyckan och dess eventuella förhistoria och intrigeras av änkans underliga beteende - hon klär sig i vitt fastän hon har sorg, hon förstör dokument, hon vill hindra efterforskningar, och hon har sin svärmor undangömd under sträng vård i ett annat isolerat hus på området. Spencer Tracy blir misstänksam mot hennes och sekreterarens iver att få honom att bidra till nationalmonumentet med att fläska till det monumentala smickret av den döde och hans livsgärning, tills det står klart för honom att hon varit behjälplig i sin mans död. Men det är inte hela sanningen.

Den chockerande sanningen, som sekreteraren och änkan till varje pris försökt undanhålla det amerikanska folket, är att den döde nationalhjälten haft långtgående planer på att genomföra en militärdiktatur i USA, att hans medborgarrättsrörelse i själva verket var en fascistorganisation och att han själv var en fullkomligt korrumpad och omänsklig cyniker, som bara använde sig av sina medmänniskor för sina egna syften och inte tvekade att skrota dem som stod honom i vägen. Sådana rörelser förekom faktiskt i Amerika på den tiden, det fanns ett amerikanskt nazistparti som precis som det tyska gjorde sken av att hålla de demokratiska spelreglerna tills det skulle få makten, då dess verkliga intentioner skulle komma i dagen, det var sådana som förföljde Chaplin och brännmärkte hans film "*Diktatorn*" och som sedan fann sig nya former i McCarthyismen i början på 50-talet, där Richard Nixon var Joseph McCarthys närmaste man i häxjakten och svartlistningen av företrädare för "oamerikansk verksamhet". I filmen blir Katherine Hepburn offret som får bomben att brisera och gör avslöjandet av lögnerna oundvikligt. Det kommer alltid att förbli aktuellt och angeläget att avslöja sådana lögner.

Hasse Ekmans "*Flicka och hyacinter*" från 1950 är inte bara hans troligen bästa film utan även för övrigt utan motstycke i sin elegant berättade historia, som tar sig en svindlande labyrinthisk upptäckarfärd genom olika människors psykologiska verklighetsuppfattningar för att slutligen lyckas summera ett ytterst intagande fall - Eva Henning spelar rollen av Dagmar Brink, en kafé-pianist, som en kväll kommer hem från arbetet till sin ensamma våning och blir sittande i en stol med blicken på en krok i taket - och hänger sig. Någoting mera grått och trist får man leta efter till och med inom svensk film som inledning, men här lönar det sig att följa med på självmordsutredarens resa med hamnar som Eva Hennings far, en bankdirektör som förnekat henne, hennes man, som skilt sig från henne utan att vara ärlig mot henne, hennes sambo en konstnär, som behandlat henne brutalast av alla, och slutligen den enda kärlek hon haft kvar, en viss gåtfull person vid namn Alex, som självmordsutredaren Ulf Palme aldrig får någon klarhet i - och släpper fallet, medan publiken får ögonen desto mer öppnade inför hela mysteriet med denna fullständigt ärliga och äkta, mycket finkänsliga och delikata kvinna och hemligheten med hennes inre, vars tragedi vi bara får dela med henne medan alla hennes malträterare får leva vidare i sin dumhet och okunskap om vem hon verkligen var. Man skulle kanske summera filmens budskap med ett försök till påståendet, att självmordsutredningar lönar sig alltid.

Charles Laughtons praktfulla "*The Night of the Hunter*" från 1955 (på svenska "*Trasdockan*") tål minsann att ses om då och då mest för sitt förtrollande och nästan lyriska bildspråk. Två små barn jagas av en psykopat, som tagit livet av deras mor i jakten på pengar, som deras far gömt undan innan han gripits av polisen och blivit hängd för två mord. Psykopaten är en extremt dubbelmoralisk predikant, som varvar sitt värvande och frälsande av änkor och ensamstående mödrar med att ta livet av dem och andra brott - han stjälar både bilar och hästar utom pengar, och mot slutet inför hans rättmätiga avrättning får vi veta, att han mördat sammanlagt 25 hustrur. Men det är barnen filmen handlar om, hur de upplever denna extremt farliga skurk, som ömsom smeker dem och ömsom hotar dem till livet, och hur de upplever hela den värld, som kastar dem ut i mörkret på en fruktansvärd resa mot ingenstans, som de bara upplever som förtrollande och vacker och vi med genom deras ögon. Filmen är kanske den bästa barnpsykologiska film som någonsin gjorts. Den som förstår sig på barn är Lillian Gish, som slutligen tar sig an de små och avslöjar den skenhelige predikanten med mord i sinnet, Robert Mitchum, som aldrig varit bättre än just i sådana här roller - han var även psykopaten i originalversionen av "*Cape Fear*" mot Gregory Peck 1962. Charles Laughton leker här fram en trolsk och ljuv mardrömsfilm och bollar med människoöden på makabraste vis, så att barnen framstår som filmens enda helt sunda människor medan de vuxna, som gör dem till offer, mest bara går under i sin egen egoistiska fåfänga och dumhet. Lillian Gish tjänar som den idealiska länken mellan barnen och oss i ett försök att få oss att förstå dem.

Roligare filmer: Den aktuella "*Pirates of the Caribbean: The Curse of the Black Pearl*" är liksom alla sjörövarfilmer hur praktfull som helst, men den är stökig. Fäktscenerna tar aldrig slut, och fastän odödliga spöken står och fäktar och är medvetna om att de aldrig kan få bukt med varandra håller de på och fäktar till förbannelse ändå, vilket regissören slösar film på, vilket kan verka något onödigt. Scenerna är ofta kaotiska och svåra att hålla reda på, och även storyn riskerar att förlora sig i alla tumult. Mest sevärd är filmen för Johnny Depps skull, som här kanske gör sitt livs roll som den praktfullaste av alla pirater: hans rollskapelse har redan blivit kult. Han gör något av en antipirat: han är en sorts kombinerad kung bland pirater men samtidigt misslyckad och ganska clownaktig, och det händer, att när han i misstag tar ett steg tillbaka ramlar han utför ett bröstvärn och fyrtio meter ner i bränningarna. Han blev halvfnoskig av att strandsättas på en öde ö av en myteristbesättning, där han lämnades ensam under den brännande solen med bara en massa smugglarrom som sällskap. Sådant kan göra ett vrak till och med av en pirat. Så visst är denna fantastiska sjörövarskräna och praktfulla spökpiratkomedi sevärd men mest för Johnny Depps skull.

Dario Argento började bra på sin tid med den fantastiska deckaren "*Ljudet från kristallfågeln*" ("*L'uccello dalle piume di cristallo*"), en thriller med konst och konstnärer i centrum och inte alls så pervers som Dario Argento sedermera blev och frossade i att vara, världens främsta blodslafsexpert bland regissörer. Clint Eastwood i "*Unforgiven*" som hämnare av misshandlade och förödmjukade prostituerade i kamp mot den förfärlige sadisten-översittaren Gene Hackman, som till och med får halvt slå ihjäl Richard Harris, belönades med Oscars in absurdum, vilket man ställde sig frågande till inför en så banal-brutal, långsam och tålmodsprövande och intetsägande film, som gav anledning till föga djupare reaktioner än ett likgiltigt Jaså? Då var Monty Pythons sista film "*Meningen med livet*" betydligt roligare även om inte heller den förklarade någon nämnvärd mening med livet. Roligast var dock George Cukors klassiska komedi från 1940 med Katherine Hepburn, Cary Grant och James Stewart, de tre bästa på den tiden, i den aldrig överträffade hejdundrande spirituella komedin "*The Philadelphia Story*", på svenska kallad "*En skön historia*". På den tiden kunde man ännu göra film och det desto bättre för att den bara var i det lilla formatet och i svartvitt.

Vad jag minns! av Aurelio Lanciai: del 5 och Avslutning (*tills vidare*).

Vad minns jag om min farfar och farmor - nonno och nonna.

Jag äger en kopia av ett heraldiskt dokument utfärdat i Firenze, som jag fick omkring 1975 av min småkusin Michael i Verona. Han berättar följande:

Han blev uppringd av denna heraldiska institution som meddelade att de i samband med en utredning för annan person kunnat parallellt med denna få fram tillförlitliga och omfattande uppgifter om släkten Lanciai. Dokumentet går tillbaka till 1200-talet och ger intryck av vederhäftighet; det vimlar av män i ansvarsfull ställning: bankmän, befälhavare för krigsfartyg i venetianska flottan, standarförare, juris och medicine doktorer, "ett stort antal" ambassadörer, konsulter, borgmästare, ävensom Kyrkans män i hög ställning. Vad som gör framställningen något suspekt är, att ingenting nämns om i släkten framsprungna skojare, rövare, giftblandare och mördare (jämför släkten Medici); och går framställningen så långt bakåt som till 1200-talet måste en hel del svarta får ha prasslat i buskarna. Men det hör kanske till heraldikens oskrivna lagar, att man ur historiens gömmor drar fram endast de medlemmar som givit släkten glans och färg.

Från dessa svunna tiders glans gör jag nu ett hopp till min farfar Aurelio, av sin hustru Luigia kallad Ellio, som föddes 1844 och dog 1888. Han hann bli fader till 12 barn, av vilka 8 uppnådde vuxen ålder. I sin ungdom hade han varit garibaldist, och vi har ett välbevarat fotografi av honom i uniform och med mynningsladdare; men det intressanta är att han själv har snickrat ramen, där trävirket är taget från ammunitionslådan och kanten av repet som omslöt lådan. Han har målat ramen i rena kamouflagefärger, vilka måste ha funnits i lägret. Fotot visar en ung man med antydning till mustasch, uppskattningsvis 20 år. Italiens enande till en självständig stat räknas från 1860, men i verkligheten förekom skärmytslingar och mindre slag ännu så sent som 1864 vid gränsdragningen mot Österrike - där kan han ha varit med som 20-åring.

Jag äger också ett postkort där man kan räkna 14 guldmedaljer, som egentligen är 7, men eftersom medaljen har två sidor och med text måste båda exponeras - och så ser det mera ut. Hans industri hade erövrat dessa utmärkelser på utställningar i Verona och Neapel mellan åren 1885-89, kanske också tidigare, men dessa äro de årtal som kunna utläsas. Produkterna är dekorationer i siden och sammet för opera, teater och kyrka och var troligen på den tiden en lukrativ verksamhet.

Farfar dog troligen av hjärnblödning inom ett dygn. Universalmedlet på den tiden var att åderlåta den sjuka och därmed kanske sänka blodtrycket, och den åtgärden användes också i detta fall utan resultat. Så där stod farmor Luigia med 8 halvvuxna och minderåriga barn och med en textilindustri, som hon ej förstod sig på. Följande uppgifter är något diffusa men troligen i sak riktiga och i delar bekräftade av min köttsliga kusin Ida Turri, född Beltrame, och vars mor var född Lanciai och syster till min far Ferruccio.

Firmans skötsel övertogs av en kusin - namnet okänt - och i överenskommelsen ingick att om firman icke uppvisade vinst skulle allt realiserats och verksamheten upphöra. Kusinen skötte om att rörelsen gick med förlust, allt realiserades, och köparen var - kusinen. Några uppgifter om fortsättningen har jag inte.

När farfar dog var min far 9 år och gick i internatskola, där man bodde och åt och kunde komma hem bara till helgerna. Skolan måste ha varit av tillfredsställande kvalitet, där man utom kunskap i de traditionella skolämnena också måste lära sig ett yrke; pappa valde snickeriet. När jag 1937 i sällskap med Fred Bruun på motorcykel första gången besökte Italien och kom till Mestre, där farmor Luigia bodde hos min faster Giuditta, fick jag se en vacker byrå dekorerad med olika träslag, som min pappa hade gjort som sitt gesällarbete. Jag har forskat för att återfinna denna möbel men utan resultat. Giudittas man, Ruggero Angeli, överlevde henne, flyttade från Mestre, gifte om sig, och på den vägen har jag tappat spåret. Det är möjligt att med mera tid till förfogande och mera råg i ryggen hade jag kunnat finna ut om möbeln fortfarande existerar.

Från pappas barndom kan nämnas, att han vid flera tillfällen gick omkring i textilfabriken med sin far och blev god vän med flera arbetare, som brukade leka med honom. När han gick hem fick han alltid några granna tygbitar med sig.

Följande anekdot har pappa berättat för mig:

Farfar Aurelio satt vid bordet och läste tidningen, och pappa lekte på golvet. Plötsligt släppte farfar en ljudlig fjärt, och för att i någon mån kamouflera detta tilltag sade han till pappa: "Tag upp den." Pappa lydde maningen tills han uppdagade skämtet. Speciellt farfar hade mycket roligt åt detta och är kanske ett uttryck för hans skämtlynne.

Tillfällig avslutning.

Argentinakrisen var den första i mitt liv som jag fann mig stå fullständigt handfallen inför. Jag kunde varken förstå den eller åtgärda den. Det enda jag kunde göra var att fortsätta arbeta och göra det bästa av saken, tills uppsägningen kom. Just vanmakten i förening med en nästan total desorientering, då jag varken förstod situationen eller fick några upplysningar, som kunde hjälpa mig till rätta, medförde hålet under vattenlinjen i mitt självförtroende. Det var inte det sista, och värre skulle följa.

Att återvända till Finska Pappersbruksföreningen som falerad direktör för ett världsbolag var otänkbart. Jag sökte alternativa möjligheter och fann något intressant i Göteborg hos pappersexportfirman Möller & Rothe. Det var två danskar som skötte en utmärkt firma internationellt med huvudsatsning på Sydamerika, där jag hade de nödvändiga kunskaperna. Jag hade att välja mellan att bli Möllers eller Rothes man. Rothe bodde i New York, och som hans handgångne man skulle jag stationeras i Genève för tillfället och aldrig kunna räkna med något fast hem. I Göteborg hos Möller skulle min existens bli mera välordnad med bara tillfälliga affärsresor högst tre månader om året. Då mina barn krävde en trygg tillvaro med reguljär skolgång valde jag Möller. Mitt samarbete med denne kultiverade dansk skulle visa sig bli mitt livs längsta anställning.

Vår existens i Göteborg visade sig till en början bli fullständigt paradisk. Staden åtnjöt som bäst sin storhetstid under Broströms banér som världens tredje största skeppsbyggerhamn, stämningen var god och kosmopolitisk, i motsats till Stockholm hade göteborgarna med Torgny Segerstedt som banérförare konsekvent hållit på Churchill under kriget, och kontakterna västerut över havet med Norge, Danmark, Holland, England och Amerika var stadens varumärke och ära. Vi fick omedelbart många goda och nära vänner inom både finlandssvenska, spansktalande och körsångarkretsar. Kort sagt, det hade inte kunnat börja bättre.

När lyckan log som varmest mot oss omkring min 50-årsdag 1959 sade jag till mig själv: "Kom ihåg dessa dagar sedan när eländet tar vid, som ju måste komma förr eller senare. Du kommer vad som än händer alltid att ha denna paradistid att falla tillbaka på."

Naturligtvis anade jag inte vidden av de prövningar som väntade mig. När Kennedy sköts var Gun och jag i Aten, jag gjorde den hösten min första orientaliska affärsresa till länder som Iran, Arabien, Egypten och Libanon med allt vad som rörde sig däremellan, och emedan resultat inte uteblev blev det inte min sista. Jag hade bett Gun möta mig i Beirut, som då ännu var Orientens blomstrande Paris, varpå vi sedan fortsatte till Grekland.

Kennedymordet var det första molnet på min ålderdoms himmel, men det drabbade inte mig så mycket som resten av världen. Föga anade vi då att varken Amerika eller världen någonsin mer skulle bli så skön som den dittills trots allt hade varit.

Kommentar. Det är märkligt att konstatera, att av *Lellio Lanciais* åtta barn blev det nästan inga barnbarn. Ferruccio fick ju bara en son, min far Aurelio. Två av hans systrar fick också vardera bara ett barn, medan den rikast gifta systemen Roma, gift Favalli, fick hela fyra söner, av vilka dock inte en enda fick något barn. Endast ett av de övriga syskonen, brodern Eugenio som flyttade till Genua, fick en son, som förblev ogift. Av

denna fantastiskt dynamiska familj på åtta barn fick alltså endast tre barnbarn någon avkomma alls, tillsammans ej mer än åtta personer, jag och mina syskon plus våra fyra småkusiner i Verona.

Summa summarum kan man skönja två särdrag i vår italienska familjs historia. Dels har vi alltid varit offer för historiens gång, (tvingade i landsflykt från Sicilien på 1200-talet, hemsökt i Florens av påvens reduktioner och tvingade i ny landsflykt därifrån, och ofta svindlade både i Verona och internationellt: se hur det gick för Lellios blomstrande industri...). Det andra särdraget är, hur enstaka generationer tycks ha orsakat enorma kraftprestationer med verkliga familjeboomer (vilket även förekommer inom den andra släktgrenen i Verona) medan sedan familjen gått i träda i generationer och nästan utdött. En enorm kraftutveckling i en generation har vanligen följts av två generationer i drastisk tillbakagång - det tydligaste exemplet är hur hela den rika familjen Favalli (Aurelios kusiner) dog ut utan någon avkomma alls.

Samtidigt har vi dock haft en enastående förmåga att överleva. De bästa exemplen på detta är hur kapten Pietro Lanciai överlevde Napoleons fälttåg mot Moskva 1812, en av de få italienare som gjorde detta, och hur Aurelios småkusin Michael Lanciai hörde till de 5% som överlevde av den italienska bataljon som Hitler skickade mot Moskva 1942 - de flesta av dem ligger begravda på Jasnaja Poljana, Leo Tolstojs bekanta hemvist.

Ett nyckfullt familjetråd med många stympade grenar och vintrar av förfrusning - men med en ryckvis dynamisk livskraft med definitiv överlevnadspotential trots allt.

Därmed är Aurelio Lanciais minnesanteckningar avslutade för denna gång. Det förefinns fler, men om de blir publicerade alls blir det nog bara på nätet.

Ahasverus minnen, del 32:

Efter Konstantinopeltraumat: om kung Arthur och Jeanne d'Arc.

(Nikomedia blev Izmit, Nicaea blev Iznik, Dorylaeum blev Eskisehir, Theodosiopolis blev Erzurum, Heraclea blev Eregli, Edessa blev Urfa, Adrianopel blev Edirne, Chalkedon blev Kadiköy, Sebastea blev Sivas, Afroditopolis blev Atfihi, Halikarnassos blev Bodrum och Nikeforium blev Ar Raggah, men grekerna blev aldrig turkar, och turkarna blev aldrig civiliserade, även om Atatürk gjorde ett beundransvärt försök; och landskapsnamn som Kappadokien, Paflagonien, Mysien, Lydien, Karien, Bithynien, Pontus, Kilikien, Pamfylia, Isaurien och Thrakien jämte städer som Sardes, Efesos, Salmydessos, Miletos och Laodicea försvann från kartorna, men...)

Det är väldigt sällan som jag har kommit i åtnjutelse av att rädda världshistorien, men alltid när det har skett så har det uteslutande berott på att det var så skriande nödvändigt. Fransmännen och germanerna var tvungna att segra vid Poitiers, Karl Martell var tvungen att rädda Västeuropa, det fanns inget val, ty det enda alternativet var livets undergång även i Västeuropa: ingen har gjort Nordafrika till förhärjade öknar utom Justinianus' och Muhammeds fanatiska marodörer.

När romarriket gav efter för germanerna och brakade samman lämnades de Brittiska öarna totalt övergivna och prispivna åt vem som helst, och snart seglade angler och saxare dit och tog sig före att systematiskt utrota all civilisation som fanns där.

Men Englands civilisation var betydande redan då. Jag hade varit där förut och visste att England var som gjort för en civilisationens och kulturens nödhamn och fristad. En vandrande astrolog gjorde mig uppmärksam på engelsmännens allvarliga nöd inför den tyska övermakten, och jag följde med honom till England, närmare bestämt till Cornwall och klostret Tintagel uppe på en klippa vid kusten.

Jag insåg snart att vad England behövde var en Messias, en helig frälsare, som genom sin dygd kunde rädda England politiskt. Jag fann honom. Det var en oäkta son till konung Uther Pendragon, vars maka kungen hade erövrat med våld från hennes riktige make, och

sonen var den riktige makens. Hon bad mig smussla undan unge Arthur och uppfostra honom, och det gjorde jag gärna, ty jag såg genast Guds glimt i hans ögon, och intet nöje är större än att få uppfostra begåvade barn.

Som bostad hade jag en grotta under klostret Tintagel, och det var ett idealiskt gömställe. Ingen utom Arthur och jag kände till dess existens, och alltid när det var lämpligt att vi gick under jorden försvann vi dit för att åter dyka upp när det politiska vädret var bättre.

Alla vet att Arthur växte upp och blev den mest idealiske furste som England har haft. Han förenade britterna och kelterna i Cornwall, Wales, Skottland och Irland och besegrade anglerna, saxarna och andra germanska inkräktare med deras hövdingar sammanlagt tretton gånger. Men han blev inte övermodig eller praktlysten för det. Han skaffade sig aldrig något praktslott, även om han använde sig av flera borgar och även lät bygga flera. Han förblev hela livet igenom en anspråkslös och ödmjuk renlevnadsmänniska, trots att han gifte sig, vilket jag sörjde över, ty hans undergång vållades av hans egna, och det hade han sluppit om han aldrig gift sig. Och han tvivlade aldrig på Gud innan hans hustru hade börjat flirta med andra.

Dock dog han en helig person, den enda heliga furste England har skådat, och den enda som i någon mån liknat honom i senare tider var Svarte Prinsen. Han dog relativt ung, förgiftad av sin familjeolycka, som ju var skriven i stjärnorna redan när han föddes. Men just för att hans olycksöde från början var så klart kunde han bli den han blev: endast de av ödet slagna hör evigheten till.

Även om jag i många år under hans tid var borta från England så skildes jag aldrig från honom utom då jag visste att han kunde klara sig själv. Och när han kom i nöd hade jag alltid i god tid begivit mig till hans sida. Han var ju min fosterson och nästan som en riktig son för mig. Sålunda var jag hos honom även under hans sista kriser, hans tragiska död och hans begravning, och jag såg till att han blev begravd på Englands heligaste plats.

Han besegrade germanerna men endast tillfälligt. Efter honom kom det vikingar som bar sig ännu värre åt, och sedan normanderna, som var de värsta av alla. Men jag är säker på att om han inte i rätta stunden hade uppträtt med dygdens svärd i försvar för civilisation och kultur så hade kelterna idag varit utdöda även i Armorica, Cornwall, Wales, Skottland och Irland, och Irland hade aldrig fått se sin medeltida storhetstid, och England hade aldrig civiliserats och blivit den kulturens och humanismens högborg som det alltjämt är idag; ty som bekant civiliserades och avbarbariserades England från Irland.

Men vid ett tillfälle blev även England en hotande barbarmakt som hotade att fullständigt kväva hela Frankrike politiskt och kulturellt. Det var när den grove Henrik IV störtade den fromme Richard II och tog makten och sedan behöll den för huset Lancasters räkning. Henrik V fördärvade sig i sin ungdom medelst utsvävningar, vilket hämnade sig genom det magsår som tog hans liv efter att han hade erövrat halva Frankrike. Det var då jag beslöt mig för att rädda Frankrike, ty fransmännen var ädlare, finare och mer civiliserade än engelsmännen och är det alltjämt, även om engelsmännen är friskare och sundare till kropp och själ.

I skogarna i Lorraine hittade jag en liten bondflicka som jag började prata med. Hon var intelligent och mycket begåvad, och hennes totala okunskap om allt gjorde det klart för mig att jag hade hittat den som skulle frälsa Frankrike. Jag pratade länge med henne, och hon älskade genast mina idéer. Jag uppfostrade henne som jag uppfostrat Arthur, men jag höll mig gömd. I England hade jag gått till historien som en viss Merlin, och det misstaget ville jag inte att skulle upprepas.

Hon uppsökte mig regelbundet i min eremithåla i skogen, och jag stannade kvar i trakten så länge hon behövde mig. Till slut kunde hon stå på sina egna andliga ben, och ingenting kunde motstå henne, ty hon var en fullfjädrad jungfru, och hon var så säker på sin sak att hon helt enkelt måste rädda Frankrike och inte kunde misslyckas därmed.

Allt gick bra tills hon efter kröningen i Rheims träffade en viss Gilles de Rais, en oemotståndlig krigare, en boren segrare, som dock var mera hänsynslös än någon annan och inte visste vad moral var. Han hade fräckheten att fria till henne på allvar, och då blev hon rädd. Då blev hon för första gången i sitt liv osäker, och hon sökte förgäves efter mig utan att hitta mig, ty jag var utomlands just då, och för sent kom jag tillbaka.

När jag kom tillbaka hade hon redan tillfångatagits, och jag fick inte se henne förrän i samband med den offentliga rättegången, som lände hennes 62 justitiemördare till domare till vanheder och henne till ära, ty så fort som hon fick se mig bland åskådarna redde hon sig sedan alldeles utmärkt med sin naturliga totala rättframhet som ideligen avslöjade hennes domare som gemena mutade lögnare: de försade sig ideligen och tappade lätt behärskningen medan hon ensam utan att själv vara medveten därom manipulerade med dem alla.

Några ord om denne Gilles de Rais: även han var en briljant begåvning, och jag fick flera gånger träffa honom, och det var av honom själv jag fick höra historien om hans frieri till Jeanne. Jag lade genast ihop två och två: före tidpunkten för detta frieri hade det endast gått vägen för Jeanne, medan hon därefter hade börjat grubbla, tvivla och visa brist på initiativ, tills hon blev fängslad av burgunderna och engelsmännen, och jag visste hur känslig Jeanne var. Ingen är så känslig som en jungfru.

Jag förstod, att denne Gilles var den första som under hennes offentliga bana plötsligt hade överraskat henne med att visa att han inte tänkte mer om henne än om en vanlig kvinna, och det hade rubbat hennes ideologiska cirklar. Hon började undra: "Är jag en Guds dotter eller är jag bara en kvinna?" Han väckte kvinnan till liv hos henne, och det blev inledningen till hennes undergång.

Under rättegångarna förblev hon alltigenom lika totalt återhållsam när det gällde upplysningar om hennes innersta själliv: hon nämnde aldrig något om vare sig mig eller Gilles de Rais eller någon annan utom helgonen eller sin egen familj, som alla redan visste allt om. Hon avslöjade aldrig sina viktigaste hemligheter, och däri visade hon sig som den verkliga okränkbara och heliga jungfrun: en sådan kan aldrig tvingas till vad hon icke vill.

Hennes huvuddomare biskopen Cochon var ett typiskt exempel på hur långt engelsmännens godtycke i Frankrike hade gått. Han var en fransman men livegen under engelsmännen. Han hade sålt sin själ till dem och däri gjort sig förmögen och levde bara för utvecklingen av sina maktambitioner. Han var en fruktad man, han hade lejda mördare överallt, men själv fruktade han, liksom de flesta högt uppsatta katolska präster, endast en sak, nämligen kvinnan. Därför gottade han sig så i att få en ensam adertonårig obildad värnlös kvinna att döma och låta avrätta, ty däri kunde han verkligen briljera i sin konst att motstå kvinnans djävulska lockelser. Han ansåg, som så många sjukligt övertygade ungarlar, att alla kvinnor var oberäknliga, och alla hans anklagelser (66 till antalet) mot den stackars med järnkedjor fjättrade Jeanne d'Arc gick ut på att hon var kvinna och därför vansinnig. Hon klädde sig som man, alltså var hon dubbelt vansinnig. Hon uttryckte sig intelligent och klart, alltså var hon värre än vansinnig: hon var besatt av djävulen. Allt som Cochon inte kunde fatta (och det var mycket) var besatt av djävulen, och så resonerar tyvärr de flesta etablerade människor ännu idag: instinktivt reagerar de emot allt som inte stämmer överens med deras uppfattningar om hur livet bör vara ordnat.

Jeanne var besatt, men tyvärr endast av dygd, och det blev hennes undergång. Hon avslöjade aldrig Gilles de Rais' hemlighet eller min, som var de två män som hade betytt mest för henne, utan dog fläckfri som Frankrikes heligaste jungfru genom tiderna och tog alla sina hemligheter med sig, varför hon förbryllar mänskligheten än idag. Men hon hade fullbordat sitt verk: Frankrike var räddat och hade åter en krönt konung, och engelsmännen höll på att fördrivas bortom Calais. Hennes tragiska död blev inseglet på det ljuvligaste historiska ögonblick som Frankrike har skådat, och ändå har Frankrike fått skåda så många sådana.

Shakespearedebatten, del 54 : Utförligare om doktor Mendenhalls experiment.

Doktor Thomas Corwin Mendenhall publicerade sina häpnadsväckande forskningsresultat i december 1901. Hans metod var helt mekanisk och bestod endast av att räkna antalet bokstäver i så många ord som möjligt. Hans idé var, att varje författare hade sitt eget 'mekaniska fingeravtryck', som han åskådliggjorde genom grafiska kurvor efter hur många ord med hur många bokstäver (från 1 till 15) författaren använde, vilket 'grafiska fingeravtryck' skulle skilja honom från alla andra författare. För att bevisa sin tes tog han upp sådana 'grafiska fingeravtryck' från verk av Thackeray, Byron, Shelley, Keats, Walter Scott, Dickens och andra. Han uppfann metoden på 1880-talet, och nästan 20 år senare anlätades han av Boston-Baconianen Augustus Heminway för att få det bevisat att Bacon hade skrivit Shakespeare.

Vad doktor Mendenhall då gjorde för att tillgodose sin uppdragsgivares önsknings var att engagera ett antal damer till att räkna antalet bokstäver i ord hos Bacon, Shakespeare, Jonson, Beaumont, Fletcher, Marlowe, Goldsmith, Lord Lytton, Addison och andra. Damerna kunde endast arbeta med detta från 3 till 5 timmar om dagen, då företaget att räkna bokstäver i miljontals ord var fullständigt uttröttande. De räknade bokstäverna i ungefär två miljoner ord, 200,000 från Bacons "*The Advancement of Learning*" och "*Henry VII*" (allt prosa), 400,000 från Shakespeare, 75,000 från Jonson och alla orden i alla Marlowes dramer. Resultatet påvisade nästan genast en skarp skillnad mellan Bacon och Shakespeare, medan Shakespeares och Marlowes 'grafiska fingeravtryck' visade sig identiska. Den största sensationen med detta var, att Mendenhall aldrig tidigare hade funnit något 'grafiskt fingeravtryck' stämma överens med någon annan författares.

Naturligtvis anfördes invändningar. Det var orättvist att jämföra Bacons prosa med Shakespeares vers. Stavningen varierade mellan olika upplagor och olika tidsåldrar. Misstag kunde ha begåtts. Dock kvarstår den helt mekaniskt genomförda undersökningens häpnadsväckande resultat ännu idag som ovedersägligt autentiska.

De bevisar naturligtvis ingenting, men de indikerar tydligt att Marlowe och Shakespeare var samma författare, vem han sedan än var. Det har inte bevisats att han inte var Bacon, men det är troligare att det var Marlowe som skrev Marlowe, - vilket också skulle tyda på att Marlowe snarare än Bacon var den som skrev Shakespeare.

(I nästa nummer: Frågor och svar med John Bede.)

Vändpunkten i Jean Philippe Rameaus karriär

1745 stod Rameau på toppen av sin karriär som Frankrikes ledande kompositör med nästan ett 30-tal operor bakom sig, flera till libretton av Voltaire. Han hade arbetat sig upp från ingenting som bygdeson från Dijon och gradvis erövrat sin ställning som landets ledande kompositör om han dock aldrig lyckats vinna åt sig någon viktig befattning som organist, som var den tidens säkraste musikplats i Frankrike. 1645 var han 62 år gammal, två år äldre än Händel och Bach, som han skulle överleva ända till sitt 81-a levnadsår. Men 1645 råkade han ut för Jean Jacques Rousseau.

Denne gjorde anspråk på att vara tonsättare utom allt det andra och hade hört till Rameaus innerligaste beundrare, som Diderot, Alembert, Voltaire och de andra encyklopedisterna också gjort. Han hade gjort några stycken operor och vågade presentera en av dem för den store Rameau. Olyckligtvis råkade just den operan vara uppblandad med en annan klåparens mellanstick, och Rameau fällde mycket riktigt den kommentaren, att verket var bitvis komponerat av en mästare och bitvis av en som inte

visste något om musik. Därmed sågade han operan. Det skulle han aldrig ha gjort, ty det förskaffade honom Jean Jacques Rousseaus fiendskap på livstid.

Dittills hade Rameaus musikaliska bana oavslutligt gått från klarhet till klarhet och bara skördat triumfer. Rousseaus onåd och giftiga penna blev vändpunkten. Inför dennes vidriga angrepp och intriger bland de andra tongivande filosoferna med inflytande i Paris tappade Rameau sugen. Rameau hade även utmärkt sig som filosofisk skribent och hade haft mycket att säga om musikens framträdande roll inte bara som den högsta av de sköna konsterna utan även som överlägsen filosofi, när hans artiklar och uppsatser började ratas av encyklopedisterna som Diderot och d'Alembert. Detta tog honom mycket hårt, speciellt som upprinnelsen till detta var den lägsta tänkbara hämndgirighet och småsinthet från Rousseaus sida. Rameau drog sig mer och mer tillbaka och blev gnällig och girig och excentrisk, och mot slutet blev han tämligen odräglig och omöjlig att ha att göra med. När han dog 1764 visade det sig att han under åren hemligen samlat åt sig en omätlig förmögenhet mest gömd i säckar under sin hustrus säng.

Detta unika skeende av en musiker som knäcks genom avund och illvilja från andra inom helt andra områden än musiken är unikt och värt all uppmärksamhet, då man därav måste dra den slutsatsen att musikern som martyr för de andras destruktivitet hade rätt och att därigenom musiken hade rätt över filosofin och vetenskapen, (- 60 år senare hävdade Beethoven att "*Musiken är en högre uppenbarelse än filosofin och religionen*" vilket aldrig har emotsagts,) medan den store filosofen Rousseau aldrig framträder i en mindre fördelaktig dager än som initiativtagaren till encyklopedisternas mobbning av Rameau som företrädare av musikens rätt och väsen. Rameau må ha varit svår att ha att göra med, men det ursäktar inte hans uteslutning från Parnassen av representanter för lägre konster och vetenskaper än musiken.

Den fantastiske Bo Linde (1933-1970)

Tillsammans med Lille Bror Söderlund var han en av Sveriges mest lysande musikaliska naturbegåvningar under 1900-talet, och hans självklara begåvning manifesterade sig tidigt. Det var aldrig något snack om saken, och redan som 25-åring var han en erkänd mästare som redan komponerat flera av sina mästerverk, exempelvis den kända violinkonserten. Därtill var han mycket mångsidigt begåvad och talade de flesta europeiska språk, som lärjunge till Lars-Erik Larsson var han dennes naturlige arvtagare och fortsättare av en mera lyrisk och melodisk symfonisk tradition i kontrast mot Karl-Birger Blomdahl och andra tolvtonsmmodernister, som dock kom att dominera scenen och som mer eller mindre utmanövrerade Bo Linde och andra sådana "puristiska romantiker" därifrån för att ohämmat få breda ut den vidriga tolvtonsteknikens katzenjammer och göra den tongivande och nästan ensamrådande, så att det nästan blev omöjligt att etablera sig som tonsättare i Sverige om man inte gjorde tolvtonsmusik som lät så illa som möjligt. Dock frambringade Bo Linde en imponerande produktion - 40 publicerade opus före sin död och 50 postuma - när han plötsligt rycktes bort 1970 bara 37 år gammal.

Sällan har svensk musik lidit en så svår och oförtjänt förlust. Dödsorsaken var fullständigt överraskande och opåkallad - ett bråck i halsen hade spruckit så att han förblödde invärtes utan att någon kunde göra något.

Därmed förlorade Sverige sitt största framtidshopp inom musiken, en av sina renaste och mest lysande talanger, därtill en god och glad människa som till råga på allt såg bra ut, en idealisk fortsättare av traditionerna från Dag Virén, Lars-Erik Larsson och Gunnar de Frumerie, till vilken lyrisk-melodiska nordiska tradition också måste räknas Ture Rangström, Kurt Atterberg och Lille Bror Söderlund, som alltid kommer att fortsätta spelas medan den tolvtonsmusik som kom att bli den dominerande sällan bemöts med annat än att man rimligen stänger av radion.

Kalender, september 2003.

- 1 80 år sedan den stora jordbävningen i Tokyo, som skördade runt 300,000 offer.
- 2 30-årsminnet av John Ronald Reuel Tolkien (1888-1973).
80 år sedan de första fria valen på Irland.
- 3 120-årsminnet av Ivan Turgenjev.
- 5 Ludvig XIV av Frankrike fyller 365 år.
Björn Areskoug 60 år, legendarisk manskördirigent i Göteborg och alltså aktiv.
- 8 Drottning Elisabeth I av England fyller 470 år.
Peter Lawford 80 år, president Kennedys svåger.
60 år sedan Italien kapitulerade för de allierade i andra världskriget.
- 9 Max Reinhardt 130 år, portalfiguren för många tyskspråkigas väg in till Hollywood, exempelvis Fritz Lang, Otto Preminger, Billy Wilder och Marlene Dietrich.
- 11 30 år sedan president Salvador Allende mördades genom militärkuppen i Chile.
25 år sedan det bulgariska paraplymordet i London, (då den bulgariske avhopparen Georgi Markov stacks ner med en förgiftad paraplyspets.)
- 12 Jesse Owens 90 år.
50 år sedan Nikita Khrusjtjov blev Sovjetunionens generalsekreterare.
- 15 Kejsar Trajanus fyller 1950 år, född i Spanien.
75 år sedan den första roboten tillverkades (i England).
30-årsminnet av konung Gustaf VI Adolf.
Konung Carl XVI Gustaf firar 30-årsjubileum som konung.
- 16 Cinemascope-tekniken fyller 50 år ("*The Robe*" med Richard Burton).
Malaysia 40 år som självständig stat.
- 17 Roddy McDowell 75 år, en av 30-talets största barnfilmstjärnor.
55-årsminnet av greve Folke Bernadotte, som 1948 mördades i Israel.
- 19 Jeremy Irons 55 år.
- 20 Upton Sinclair 120 år.
- 21 Westernfilmen fyller 100 år ("*Kit Carson*" 1903).
- 23 Julio Iglesias 60 år.
30 år sedan Juan Perón återvaldes till Argentinas president strax före sin död.
- 25 Jean Philippe Rameau fyller 320 år (se artikel i detta nummer).
- 28 Michelangelo Caravaggio fyller 430 år.
Prosper Mérimée fyller 200 år ("*Carmen*").
Marcello Mastroianni skulle ha fyllt 80.
2050-årsminnet av Pompejus den Store, Julius Caesars motståndare.
- 29 Lech Walesa fyller 60 år.

Bröllopsresan, del 10 : Krogen med två utgångar

Jag hade drömt om att fara ut till öarna eller åtminstone till Aegina, ön närmast Athen, men just denna dag höjdes färjepriserna drastiskt, och om man alls skulle ha råd med en dagsutflykt till Aegina måste man vara på plats nere vid kajen i Pireus klockan åtta på morgonen. Jag övergav projektet. Det var min elfte resdag, och jag började redan längta hem och saknade musiken.

Hemma har jag alltid det problemet att mitt dryga arbete ger mig väldigt ont om tid och minimalt lite tid över för annat. När jag är på resa är det tvärtom: frånvaron av det rutinmässiga arbetet ger mig väldigt mycket dödtid, varför jag saknar det rutinmässiga arbetet. Någon balans mellan de båda ytterligheterna har ej lyckats uppnås.

Uppe på Areopagen i Athen hade jag nöjet att få träffa Konstantin, en glad festprick som fann ett nöje i att utveckla sina språkkunskaper med att språka med utlänningar. Han

förstod svenska ehuru han ej kunde tala det sånär som på några ord, men han talade nästan alla andra europeiska språk. Jag hörde honom till och med tala japanska med några japanska turister.

Han tog mig med till ett mycket speciellt ställe i Athen. Bakom saluhallarna och grönsakstorget ligger på Sokratesgatan 9 en gammal källare, som är ett favorittillhåll för ur-athenare. Stämningen där är helt genuin, serveringen är primitiv men effektiv, och alla athenska original dras dit, många i hopp om att bli bjudna på vin av gamla bekanta. Det finns ingen tryckt meny, men utbudet är rikligt, och maten är ypperlig. Till lunchen fick jag ett retsinavin av helt annat slag än det vanliga: det var mycket kraftigare och hade en märkbart accentuerad bismak av osedvanlig stringens. Naturligtvis blev man plakat genast.

En främling satte sig vid mitt bord, en ur-athenare som jag hade mycket gott utbyte av. Vi talade mycket om problematiken kring Turkiet och Cyperns inträde i EU, och han var grundligt insatt i de diplomatiska turerna. Det är val i Turkiet i morgon, och ingen vet hur det kommer att utfalla. Turkiet är fortfarande en stormakt att räkna med åtminstone bland muslimska länder med sina 75 miljoner invånare och har en unik ställning som världens enda helt sekulariserade muslimska land. Åtminstone försöker det vara så. Men Turkiet är utomordentligt fattigt och efterblivet och har sina olösliga problem med sin brist på mänskliga rättigheter och förtrycket av kurderna. Det har blivit bättre, men även om kursen bibehålls har landet utomordentligt långt kvar att gå.

Vi pratade också mycket världsekonomi, och vi nådde en kuriös överenskommelse i vår diskussion, då vi båda kom fram till, att det enda goda med den stora världsdepressionen var att även alla parasiterna blev lidande av den. Därmed tänkte vi mest på exempelvis narkotikahandeln: mindre pengar över måste leda till mindre efterfrågan och högre priser. I bästa fall skulle världsrecessionen kunna svälta ut en hel del av den sjuka formen av parasitism.

Stället var 200 år gammalt och hette "Krogen med två utgångar", ty den hade faktiskt två utgångar. Det var intressant att spekulera i hur de två utgångarna från början hade kommit till. Man kunde tänka sig att för två hundra år sedan, när grekerna var under turkarna, hade turkarna ofta gjort råder in på kaféer och krogar för tvångsrekrytering och razzior på jakt efter motståndsmän och sådant, varför ett matställe mycket väl kunde behöva två utgångar, så att alla snabbt kunde fly ut ur den andra om det kom turkar in genom den första. Det var den enda rimliga förklaringen till "Krogen med de Två Utgångarna" som vi kunde komma på.

Denna dag fick jag även beskedet per e-mail från Gurdjeff-sällskapet i Göteborg att de tyvärr inte kunde uppskjuta höstmötet för min skull utan att det skulle äga rum i min frånvaro denna dag. Det var inget att göra utom att beklaga vad man missade.

På något sätt var detta resans vändpunkt. Musiken pockade på min återkomst till Göteborg, det blev inga grekiska öar, och halva resan hade gått. Hemlängtan gjorde sig kännbar, medan livet inte kunde bli bättre än det var i Athen. Alltså var det dags att bryta upp från Athen.

(I nästa nummer: *Den långa vägen till Olympia.*

Den absurda krigsresan, del 5 : April, april

Samvaron med Lorella och Gian Carlo och deras vänner hade varit underbar alltigenom. Lorella är som en kejsarinna med sitt hov, där hon tar väl hand om alla och fördelar sina gracer jämnt, medan Gian Carlo är den arbetsamme och omtänksamme äkta maken, som hjälper till med allt. Han är läkare och arbetar hårt hela veckan, vilket också Lorella gör i sin skola, varför de mot veckoslutet desto mera kastar loss och fullständigt hänger sig åt vänner och utflykter. I viss mån kan man påpeka att deras och deras vänner

sporthängivenhet kanske är något överdriven, men ingenting ont i det. Om de njuter av det, så låt dem hålla på.

Det sociala livet hos dem blev så intensivt, att man knappast fick någon tid över för sig själv och till att samla sina intryck och koncentrera sig en aning. Man hade helt enkelt för roligt hela tiden för att hinna med något annat. Men söndagens makalösa fjällansträngningar var ändå något i hästvåg, vilket tydligt framgick under kvällen genom det församlade sällskapets utseenden. Vi som varit mest uppe i islandskapet vid Valgrisenche hade allesammans praktfulla färgfriska fysionomier i brunt och rött medan de som inte varit med var alldeles påfallande bleka som kontrast.

Tågresan ner till Ancona från Biella tog nästan åtta timmar i anspråk med byten i Novara och Milano. Till Novara hade jag gott resällskap genom en äldre världserfaren man som hade mycket att berätta. I Biella hade jag varit lyckligt befriad från alla nyheter om kriget och saligt glömsk därav. Nu berättade denne välinformerade herre att amerikanerna fortfarande inte nått fram till Bagdad (som Rumsfeld nästan lovat att skulle ha varit nått för fem dagar sedan,) att sjumiljonstaden fortfarande bara bombades och att fyra tusen självmordsfanatiker stod redo att ta emot amerikanerna med bomber, gas och kemiska stridsmedel av okänd art. Samtidigt grälade Rumsfeld med generalerna, som han tydligen tyckte att inte hade gått tillräckligt raskt fram i kriget, som om det var deras fel.

Sextimmarståget från Milano till Ancona höll tidtabellen, och jag kom lyckligt fram till färjan, som var Superfast V den här gången, men den hade ingen sittsalong. Man var alltså som däckspassagerare hänvisad till att bära omkring sitt bagage hela tiden vart man än gick. Till slut fick jag placera det i ett bagageutrymme på bildäck, men det var olustigt och opraktiskt att sålunda inte få ha tillgång till sitt bagage under resan, samtidigt som man inte hade någon reträttplats, där man kunde dra sig tillbaka och få vara i fred. Det är obegripligt varför de oundgängliga passagerarfärjorna mer och mer tycks rationalisera bort möjligheten för mindre anspråksfulla resenärer att resa enkelt.

Grekland lovade sämre väder, och över väderleksskartorna låg molnen svarta med stora tunga regndroppar och paraplyer uppspända. Hela vägen till Ancona hade dock solen bara skinit, och om dock Korfu knappt syntes för dimma och moln (där det alltid tycks regna när man passerar förbi) klarnade det dock så fort man passerat. Betydligt tyngre orosmoln låg då över Irak: en amerikansk patrull hade skjutit ihjäl 13 kvinnor och barn i en buss sedan denna vägrat stanna inför amerikanskt varningstillrop. Av Basra såg man ingenting då hela staden var insvept i svarta brandmoln. Amerikanerna stod fortfarande 80 kilometer från Bagdad (den 13-e dagen) medan Bushmannen högtidligen lovade frälsa landet från förtryckarregimen och leverera mat och kläder till alla och återuppbygga landet fullständigt efter den amerikanska totalförstörelsen. Hade det inte varit lättare då att låta bli att förstöra hela landet för en enda mans skull? frågar man sig.

Men bilderna som visades över hela världen som etsade sig fast var av nakna och blödande svältande och hysteriska barn, skadade för livet måste man förmoda, och än mera hysteriskt skriande mödrar och änkor, som fått sina hem förstörda och sina barn mördade av kriget. De massiva fredsdemonstrationerna runt hela världen blev också alltmer överväldigande, då det tydligen ingenstans förekom några motdemonstrationer *för* Bush och *för* krossandet av Irak för en mans skull. Demonstrationerna tog sig också alltmer frappanta uttryck. Alla uttryckte de ett ständigt ökande totalförakt för Bush, han hängdes och brändes in effigie som löjlig och förnedrad docka, och det mest iögonfallande av allt: den amerikanska flaggan med de vita stjärnorna på det blåa fältet ersatt med "*the jolly roger*", dödskallen med benknotorna, piratflaggans symbol för den totala laglösheten. Så långt hade det aldrig gått förut i manifestationen av de antiamerikanska stämningarna i skrämmande träffande symbolik.

Under tiden stävade vi inåt mellan de grekiska öarna som var insvepta i sorgflor av dis, dimma och moln. Det var som om hela världen sörjde sitt eget öde - utom Amerika, som klampade på och hävdade att kriget gick bra, alldeles häpnadsväckande bra och mycket bättre än väntat. Det var nästan som ett aprilskämt, ett stort, dåligt och misslyckat

aprilskämt, som man utsattes för denna första april. Problemet var att det inte var något skämt - åtminstone amerikanerna och engelsmännen tog sitt krig på största möjliga blodiga allvar.

(I nästa nummer: *Kriget: pro et contra i Athen.*)

Lyckliga möten i Ladakh, del 12 : Ingen monsun i Israel.

Följande dag tog vi det allmänt lugnt. Stephane och Sandrine avreste till Leh klockan sju medan jag blev kvar med Eli, som min ryske israel hette. Halv tio väckte jag honom, och vi pratade mest igenom olika trekkingmöjligheter i grannskapet. Han ville gå till Themisgang via Rizong, och jag förklarade för honom hur han inte skulle gå fel från Rizong upp till Yangthang och från Hemis-Shukpachen upp till Themisgang. Jag flyttade till mitt enda riktiga gästhus i Alchi, Choskor med den vackra trädgården, där jag och Eli nu delade rum för 50 rupier per person. Sedan begav jag mig till Saspol.

Saspol ligger precis på andra sidan om Indus mitt emot Alchi och kröns av en gammal ruin på toppen av klippan högst upp med några klosterbyggnader strax under. Ruinen var värd ett besök för utsiktens skull. Klostret undertill var låst, och en skylt sade: "*No smoking.*" Tydligt äga bara frackklädda tillträde. Jag gick ner till byn och festade där i ett testall med några lokala typer med nudelsoppa och annat sådant innan jag återvände till Alchi.

På eftermiddagen undersökte jag dalmynningen som inleder trekkingvägen mellan Alchi och Lamayuru. Precis vid öppningen ligger Alchis tredje kloster, men det var låst och ingen hemma. Alla munkar i Ladakh hade tydligen gett sig av till Leh för att möta Dalai Lama, som kommer dit i övermorgon. På vägen vidare ner passerade jag några skördemän som insisterade på att få bjuda mig på dricka. Deras dricka var naturligtvis Chang, den livsfarliga tibetanska rusdrycken, som sägs vara mycket hälsosam. Jag lovade smutta, men man måste omgående tömma ett glas i botten, som sedan omedelbart fylls till brädden igen, som man omedelbart måste tömma i botten igen, och så håller det på. I Tibet-Ladakh är det inte kvaliteten som betyder något utan kvantiteten. Man tar inte alkohol som medicin utan hinkvis. I början märks effekterna av Chang inte alls, men efter någon kvart eller mera blir de desto mera tydliga och besvärande. Man blir helt enkelt packad, rejält packad, och det är ingenting man kan göra åt saken.

Det var bara att försöka kurera sig med balanserande mängder te när man kom hem igen, och det hjälpte i någon mån.

Eli hade varit borta hela dagen och var det alltjämt när kvällen kom, så jag beställde middag i hans frånvaro åt oss båda. När han dök upp visade det sig att vi mer eller mindre gått i kors hela dagen: även han hade varit uppe i den trånga dalen och det låsta klostret och funnit den finaste utsiktspunkten i hela Alchi på den lilla kullen vid det lilla templet bakom vårt hotell. Så vidtog kvällens frosserier med Themthuk, det bästa jag visste i Alchi, och framför allt vårt intellektuella utbyte.

Vi höll på hela kvällen så länge ljuset varade, alltså tills elektriciteten stängdes av klockan elva. Mest talade vi om Israel, men utflykterna därifrån var mångahanda.

Naturligtvis är det i efterhand omöjligt att redogöra för eller ens kartlägga våra diskussioners vidlyftiga utvecklingar. Han är bara 34 år men har rest genom hela Afrika och i de flesta arabiska länder. Som femåring kom han med sin familj från Odessa, och hans föräldrar insisterade på att han skulle lära sig läsa och skriva ryska, vilket han alltid har förblivit dem tacksam för. Liksom engelska talar han ryska med en pittoresk och något (för våra öron) tillgjord israelisk accent. Han har även rest mycket i Europa men inte i Amerika.

Inflyttningen av en miljon ryska judar har inneburit en oöverskådlig intellektuell och kulturell vitamininjektion för Israel. Ändå betraktas de ryska immigranterna som den lägsta sortens medborgare bara för att de har kommit sist. Eli är uppväxt i Jerusalem och har inpå stugknuten kunnat följa med i alla turbulenser i Israel sedan Menachem Begins tid. Vi var helt överens om en sak: Jerusalem borde inte ha gjorts till huvudstad. Så länge Jerusalem inte omvandlas till en internationell fristad och huvudstad för alla religioner, som en annan Vatikanstat, kommer judar och araber alltid att slåss om Tempelberget, och ingen av dem kommer någonsin att ge efter en tum. Neutralisera Jerusalem, flytta den sekulära huvudstaden till Tel Aviv, och fredsutsikterna skulle förbättras avsevärt.

Vi talade naturligtvis också mycket om Ryssland. Han hävdade, att 1900-talets största brott inte var den tyska Förintelsen utan den rysk-kommunistiska systematiska förintelsen av allt intellektuellt liv i Ryssland, all intelligentia, all högre skolning, all tankefrihet, etc. Varje människa som under kommunismens 70 år i Ryssland hade stuckit upp eller skilt sig från mängden eller visat sig vara överlägsen andra och inte kunnat passas in i det fullkomligt utslätade arbetarsamhället, där den enda tillåtna människan var Homo Sovieticus, den lydige arbetaren, hade systematiskt eliminerats, spärrats in, stämplats som sinnessjuk och på ett eller annat sätt avrättats och avlägsnats från samhället såsom en skadlig ingrediens. Denna 70-åriga systematiska förföljelse av all individualism och självständighet, fri vilja och personligt initiativ hade i princip berövat Ryssland all dess livskraft, och efter 1989 fanns nästan ingenting kvar. Detta, menade Eli, var 1900-talets största brott mot mänskligheten, och det hade ägt rum i Ryssland under 70 års tid.

Jag menade att denna brottsliga verksamhet var vad socialismen alltjämt ägnade sig åt över hela världen och värre än någonsin i Kina. Det var inte slut än, och det kunde han hålla med om.

Vi talade naturligtvis också om alla de ryska författarna och filmregissörerna. Vi var båda eniga om att höja både Kontjalovskij och Mikhalkov till skyarna med alla filmer de hade gjort. Han ansåg att det fanns de ryska författare som gått djupare in i Gulagarkipelagens historik och problematik än Solsjenitsyn. Något förvånande berättade han att Leo Tolstojs aktier stod lågt i Ryssland idag på grund av hans moralism och fientlighet mot tsaren och kyrkan. Detta betraktades som något av en moralisk sanktionering av revolutionen och kommunismens 70-åriga terrorvälde, med vad rätt kunde man diskutera. Helt utan skuld och ansvar var Leo Tolstoj förvisso inte.

Han gav mig skrämmande inblickar i hur den moderna ryska maffian fungerar och hur den nu även försöker få fotfäste i Israel, men mera skrämmande var de skymtar han gav av de muslimska fundamentalistiska rörelserna. Han älskade Egypten och hade varit där hur många gånger som helst men aldrig utan risk för sitt liv. Fundamentalisterna mördar urskilningslöst, de dyker upp från ingenstans, använder sina automatgevär och försvinner spårlöst. Han beklagade mycket att världen inte vaknat upp mer än vad den gjorde inför attacken mot Twin Towers, men mest besviken av allt var han över Europas fientliga hållning mot Israel till följd av dålig och/eller vinklad rapportering i massmedia. "Bara 25% av sanningen kommer fram i massmedia, medan 75% är förvrängningar eller lögnar." Israel var ändå, menade han, ett europeiskt land.

Han belyste även fenomenet med så talrika israeler i Indien. Många föräldrar skickar sina barn till Indien för att de är säkrare där än i Israel. De flesta som kommer kommer i grupp eller flock, de kommer direkt efter tre års militärtjänst, de vet ingenting om landet eller hur man uppför sig och kan ofta inte ens tala begriplig engelska. Han medgav att alla dessa borde skaffa sig någon utbildning och allmänbildning innan de far till ett så kulturellt land som Indien, men han hävdade samtidigt att alla lärde sig en hel del av livet i Indien. Den definitiva skillnaden mellan Indien och Israel är att Israel inte har någon monsun. Hettan lindras aldrig, temperamentet stiger, hetsen blir olidlig, ingenting svalkar extremisternas känslor, och så blir det som det blir i Israel; medan varje juni månad alla stridigheter mellan Indien och Pakistan kommer av sig genom monsunens välgörande svalka och syndaflod. De får översvämningar att tänka på i stället, de kan inte gå

utomhus, alla eldar slocknar, vägarna blir ofarbara, och problem av en helt annan och större natur än inbördes groll tar över huvudrollen i människornas liv. Denna nyttiga omväxling och utmaning saknas tyvärr i Israel.

(I nästa nummer: *Dalai Lamas entré.*)

HAARP - vad håller de på med egentligen?

Utdrag ur en artikel av Richard Allen Miller och Iona Miller.

Hela artikeln finns tillgänglig i senaste numret av "Nexus".

"Livets rytm har utvecklats successivt under epoker. Vi lever i ett komplicerat nätverk av vibrerande fält, och de minsta skiftningar i ett synkroniserat fält för över störningar till ett annat. Många gånger per sekund går vågor över jorden mellan jordens yta och jonosfären. Dessa skickar rytmiska koordinerande signaler till allt liv. Signalerna länkar oss till jordens elektrostatiska fält. *Schumans resonans*, namngett efter dess upptäckare, ger oss en puls för allt liv på vår planet. Denna pågående våg laddas hela tiden, likt klockans ringning, av blixten.

Vi lever under rytmen av denna kosmiska trumma, vår planets hjärtslag, som ger tempot för vår hälsa och vårt välmående. Om denna pacemaker skulle skadas skulle det liv vi känner idag vara dömt till undergång. I försvarsmaktens framåtsträvandes namn är denna pacemaker nu hotad medan stora summor från statsfinanserna spenderas på denna atmosfäriska bearbetning. Mer skattepengar har tilldelats för att fullfölja planerna på "Stjärnornas krigs" missilförsvar till år 2020 samt det redan rådande HAARP (*High-frequency Active Auroral Research Program*; på svenska kanske något i stil med "Högfrekvent Aktivt Auroralt Forskningsprogram"), som är ett projekt kring energistrålning som redan finns i Gakona, Alaska.

Denna miljöns livsrytm, det fundamentala drivsystemet för allt liv på vår lilla blå planet, är nu hotat av människans manipulationer av jonosfären, främst genom HAARP. Vissa fysiker har till och med kommit fram till att de vill kalla den yttre atmosfären i hög grad levande, då den sänder ut en typ av medvetande till alla levande varelser. Det är farligt att leka med Moder Natur, något som ozonskiktets förtunning och andra katastrofer har bevisat. Ett sådant ansvarslöst manipulerande kan förstöra vårt system och ha förödande konsekvenser, som i slutändan förgör oss själva. Det borde inte vara så svårt att inse att dessa hot mot vår egen överlevnad knappast är jämförbara med påstådda fördelar, medan däremot forskningen inte har riktats mot tänkbara faror.

Det står klart att en del av de pengar som avsatts åt Bushs plan på att återuppta Stjärnornas krig ska gå till rymdbaserade lasers. Vad ryssarna oroar sig för är att USA ska inleda storskalig forskning med HAARP i Alaska under 2003. Nittio ryska ombud skrev under en överklagan mot HAARP-programmet. Där stod det att experiment med HAARP kunde framställa vapen med kapacitet att störa radiokommunikationsledningar samt utrustning på rymdskepp och raketer och kunde framkalla allvarliga olyckor i elektriska nätverk och i olje- och gasledningar. Det kunde också ha en negativ effekt på det mentala tillståndet hos en hel befolkning i stora regionala landsområden. (*Fitrakis 2002*)

Jonosfären fungerar som skydd mot dödlig strålning från solen samt yttre rymden. Hål blir nu regelbundet uppslitna i denna isolerande filt av högfrekventa radiovågor och kan sönderslita den sköra kokongen av mänsklighetens och jordens utveckling. Fruktansvärda konsekvenser kan bli lika förödande som om en hjärtpatientens pacemaker skulle sluta att fungera. Makter som lyder under och i kaos skulle bli helt lössläppta, och detta skulle leda till oåterkallelig skada.

The Strategic Defense Initiative (SDI, eller "Stjärnornas krig") ställer tekniken för miljökontroll helt i militärens händer till deras förfogande - en skrämmande framtidsutsikt. På grund av nationella säkerhetsmandat kan vi inte få reda på vad de gör, och gissningarna måste löpa amok. Förhoppningsvis kan detta stoppas eller avslutas innan det är för sent för oss alla.

Störningarna som påverkar jordens klimat.

För att kunna förstå hur lätt det går att rubba vår planets sköra ordning måste vi iakttaga astrofysiken i vår del av rymden. Vi måste se in i djupet av tid och rymd. Det blir då lättare för oss att se hur de minsta störningar i vår atmosfär kan skapa stora revor i vår geofysiska framtid. Många komplexa krafter påverkar jorden idag och i synnerhet våra globala väderleksförhållanden. Sett i ett större perspektiv har vi ett hot över oss om en galaxens isålder från supernovor vilkas kosmiska strålar skapar moln när de träffar vår atmosfär och kyler den. Vårt solsystem passerar Vintergatans partikeltätaste område i ett tidsintervall om 30 miljoner år.

Detta täta molekyllärmoln samt växlande galaktiska vågor som verkar långt bort kan få kometer ur kurs och skicka dem mot vårt solsystem. Detta regn av mindre kometer, även kallat kollisionsvågor, påverkar istäcken över en tidsskala på flera tusen år. Dessa är en direkt orsak till massutrotning av många livsformer. Det påverkar oceanens värmepump genom färskvattensregnen, som fungerar som vår vattentransportör över jordens yta.

Denna salt pump förflyttar vattenmassor till de nordiska breddgraderna såsom den amerikanska östkusten och norra Europa och gör dessa områden beboeliga, samtidigt som den kyler ner tropikerna. Om den slutade fungera skulle golfströmmens varma salta vatten inte föras norrut, vilket skulle innebära en ny istid.

Evolutionens drivkraft är inte nödvändigtvis det naturliga urvalet utan klimatförändringar och istider. Islager har kommit och gått 30 gånger de senaste två och en halv miljoner åren sedan Panamanäset formades, som blockerade tropisk cirkulation mellan Stilla havets och Atlantens oceaner. Detta levererade varmvatten norrut där det började falla som snö och lade så småningom grunden för och byggde upp glaciärer. Dessa glaciärers upp- och nedgång har berott på jordens gungningar.

Torkan som skapats av glaciär cyklerna var orsak till att de afrikanska regnskogarna dog ut, vilket skapade savanner, att våra förfäder lämnade skogarna och att den moderna människan blev så helt beroende av sin intelligens för sin överlevnad. Intelligens och mångsidighet blev det utmärkande för vår överlevnad, då vi tvingades lära oss att överleva i ett ombytligt klimat. Det har endast gått ca 1000 generationer sedan mänsklighetens numerära antal var mycket lågt på grund av hårda klimatiska svårigheter under den europeiska istiden.

All forskning tyder på att jordens klimatsystem har väldigt små trösklar vilka, när de överstigs, går från ett klimatsystem till ett annat. Oceaniska cykler styr vädret på land, något "*El Niño*" har påvisat. Man kan också finna bevis för det i djuphavssediment samt i djupet av istäcken och i fossiler. De tyder alla på att vattenflödet har varit avstängt tidigare i historien. Det har kallats vårt klimatiska systems Akilleshäla. Pumpen är på tillbakagång enligt forskarna, och detta kan leda till en dramatisk förändring. I en artikel i *Nature* 2002 kan man läsa, att djuphavsströmmarna håller på att försötas med upp till 20%, och detta är *inte* ett bra tecken. De isberg och glaciärer som smälter kan påskynda denna process.

Fossila bevis visar att vårt klimatiska system kan kollapsa inom ett årtionde, vilken process sedan kan fortgå under århundraden. Detta nya förhållningssätt gentemot snabbare klimatförändringar är nu vida brett accepterat över hela världen. Liknande utlösare kan teoretiskt skapa toppar på omkring 10°C inom loppet av tio år, vilka efterföljes av plåtår på tjugo år; efter det följer så en nedkylning på 20°C inom tjugo år.

Dessa svängningar har varit mildare under de senaste 8000-10,000 åren, men solstrålarnas ojämnheter, jordens lutning och den ständigt pågående tillbakagången kan påskynda dess återkomst, liksom även mänsklig manipulation av vädret genom elektronstrålningsteknologin och SDI-vapen.

Om temperaturen höjdes med endast 3-4°C skulle detta kunna resultera i att havsnivåerna höjdes med tjugo meter inom tio år! Fortsatta högre temperaturer och ismassornas avsmältning skapar en cykel där temperaturer kan höjas med 8-10°C inom 30 år. Detta skulle leda till att havsströmmarna kunde påverkas och uppkomsten av nya mönster av värme och kyla. Nya grunda hav skulle dränka landmassor, och låga platta jordbruksmarker skulle översvämmas, vilket skulle förstöra ännu mer matbringande jord. Uppskattningsvis 30-40% mark skulle gå förlorad och människor tvingas flytta från översvämmade dalgångar på alla kontinenter. Handels- och industriväsendet skulle helt ruineras. År 2003 förutspådde "US EPA" en temperaturhöjning av 3-9°F under de kommande hundra åren. De tropiska oceanernas temperatur har stigit med 1,8-2,6°F under de senaste hundra åren, och många glaciärer smälter på flera platser världen över."

Detta är särskilt märkbart i Himalaya och Indien, som år efter år drabbas av allt svårare översvämningskatastrofer och torkperioder till följd av det förändrade klimatet i Himalaya, som drastiskt smälter ner glaciärernas vattenreservoarer, som tidigare tjänat som lagom droppande kranar året runt för lämplig vattenförsörjning, och torkar ut livsviktiga floder.

Det finns all anledning att ifrågasätta Bush-administrationens företag att avsätta skattepengar för storhetsvansinniga projekt som hotar accelerera en sådan utveckling.

Göteborg 7.9.2003